

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1645/2025
04.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Велисав Мићић, адвокат из ..., против туженог „ББ“ д.о.о. ..., чији је пуномоћник Младен Домазет, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 961/24 од 21.01.2025. године, у седници одржаној 04.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 961/24 од 21.01.2025. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца, **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Пожеги П1 87/23 од 20.02.2024. године и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом надокнади трошкове ревизијског поступка у износу од 49.500,00 динара, у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожеги П1 87/23 од 20.02.2024. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се поништи, као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду због престанка потребе за радом запосленог услед неспособности за обављање послова број .. од 16.10.2020. године и да се обавезе тужени да тужиоца врати на одговарајуће радно места према његовим здравственим и радним способностима, те је тужилац обавезан да туженом надокнади парничне трошкове од 288.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 961/24 од 21.01.2025. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев и поништено као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду због престанка потребе за радом запосленог услед неспособности за обављање послова број .. од 16.10.2020. године, тужени обавезан да тужиоца врати на рад на одговарајуће радно место према

његовим здравственим и радним способностима и да му накнади парничне трошкове од 398.505,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред првостепеним судом и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу одредби члана 441. и члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде, није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ревизија не садржи конкретизоване наводе о релативно битној повреди одредаба парничног поступка учињеној у поступку пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац (рођен ...1978. године) има трећи степен Техничке школе образовног профила ..., као и уверење Средње војне школе са звањем подофицир техничке службе КоВ, специјалност: ... од 19.07.1997. године. Као професионалном војном лицу тужиоцу је решењем Републичког фонда ПИО од 19.06.2015. године утврђено право на инвалидску пензију, јер од 15.10.2014. године постоји потпуни губитак радне способности као последица болести. Тужени обавља делатност производње и продаје муниције. Због природе делатности окарактерисан је као фабрика високог ризика.

Странке су 31.03.2018. године, закључиле уговор о раду на одређено време до три месеца, којим је тужилац засновао радни однос на пословима референта безбедности и ППЗ у Групи за пословну безбедност и ППЗ у Одељењу за опште послове, Сектору за правне, опште послове и људске ресурсе. На овом радном месту предвиђено је предузимање мера заштите тајности података, сарадња са надлежним органима у вези обављања ових послова, физичко-техничко обезбеђење и заштита објеката, средстава и запослених, вођење административно-техничких послова везаних за спровођење мера обезбеђења, спровођења мера противпожарне заштите и обављање других послова по налогу директора коме је одговоран за рад. Уследило је закључење још четири анекса уговора о раду на одређено време за исте послове, а анексом уговора који су странке закључиле 19.06.2019. године, тужилац је код туженог засновао радни однос на неодређено време почев од 28.06.2019. године, на истим пословима.

Тужени је у складу са Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“ бр. 104/13, 42/15 и 87/18) донео одлуку 07.08.2020. године, којом је формирао комисију и покренуо поступак набавке оружја и добијања лиценце за обављање послова самозащитне делатности за запослене у групи за пословну безбедност и противпожарну заштиту. Решењем надлежног управног органа од 12.10.2020. године, туженом је издата лиценца за вршење послова самозащитне делатности, па је због потребе руковања ватреним оружјем тужени тужиоца и још тројицу запослених на пословима референта безбедности ППЗ упутио на лекарски преглед у здравствену установу Завод „Егзакта медука“ из Чачка. У извештају наведеног завода од

11.08.2020. године наводи се да код тужиоца постоје патолошка стања која представљају контраиндикацију за рад, па да у складу са решењем Фонда ПИО, Филијала Ужице од 19.06.2015. године није способан за рад. Тужени је затим од Здравственог центра Ужице, ОЈ Дом здравља у Пожеги затражио давање додатног стручног мишљења о здравственој способности и постојању могућности тужиоца да настави да ради код туженог. У добијеном извештају од 06.10.2020. године наводи се да је тужилац остварио право на инвалидску пензију као професионално војно лице, да су послови које сада обавља чувар са ношењем оружја у три смене идентични условима професионалног војника за које послове тужилац није способан.

Тужени је спорним решењем од 16.10.2020. године, тужиоцу отказао уговор о раду са 30.10.2020. године из разлога што према Правилнику о систематизацији радних места није могао да му обезбеди послове према постојећој радној способности. Пре престанка радног односа 29.10.2020. године тужени је тужиоцу исплатио отпремнину. Вештачењем комисије Института за медицину рада Србије „Др Драгомир Карајовић“ из Београда утврђено је да је код туженог било систематизованих послова на радним местима која нису са повећаним ризиком за чије обављање је тужилац способан, и то на пословима контролора за чауре и зрна муниције и контролора комплетирања и паковања муниције, али су сва радна места у време престанка радног односа тужиоца била попуњена. На појединим местима радили су запослени на одређено време.

Имајући у виду овако утврђене чињенице првостепени суд, позивом на одредбе члана 179. став 5. тачка 1, члана 185. став 1, члана 81, члана 101. и члана 158. став 1. Закона о раду налази да је побијано решење донето у складу са законом. Тужени, послодавац чија је делатност производња и продаја муниције, запослио је тужиоца када је он већ имао процењени инвалидитет од стране надлежног органа вештачења Републичког фонда ПИО. Међутим, након организационих промена и потребе да запослени на пословима заштите носе оружје, тужилац због здравствених сметњи због којих му је већ одређена инвалидска пензија није био у могућности да даље обавља послове за које је засновао радни однос. Пошто тужени није био у могућности да му обезбеди други посао према радној способности, наступили су законски услови за отказ уговора о раду као технолошким вишкун.

Другостепени суд прихвата као меродавне материјалноправне одредбе на којима је првостепени суд засновао своју одлуку, али налази да су осим ових одредби за спорни однос меродавне одредбе Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 32/13 и 14/22), по којима се захтев за процену радне способности подноси организацији надлежној за послове запошљавања (члан 9. став 1.); налаз, мишљење и оцену у погледу радне способности и могућности запослења и одржања запослења даје орган вештачења организације надлежне за послове пензијског и инвалидског осигурања (члан 9. став 3.); решење о процени радне способности и могућности запослења или одржања запослења доноси организација надлежна за послове запошљавања, као поверени посао, на основу налаза и мишљења и оцене органа вештачења из става 3. овог члана (члан 9. став 5.). Пошто до момента доношења оспореног решења радна способност тужиоца није била предмет оцене тужени, послодавац није могао да поступи по императивној одредби из члана 101. Закона о раду, па самим тим ни да тужиоца као запосленог огласи технолошким вишкун.

суда отказ је незаконит по одредбама члана 33. ставова 3. и 4. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“ бр. 101/05 ... 113/17), по којима је послодавац дужан да запосленог премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима, а неиспуњавање посебних здравствених услова за рад на радном месту са повећаним ризиком не може бити разлог за отказ уговора о раду. Најзад, код утврђења да је тужилац могао да обавља одређене послове код туженог, али да су сва радна места била у моменту отказа уговора о раду попуњена, по становишту тог суда решење је незаконито и из разлога што је тужилац имао предност над запосленима који су радили на одређено време код туженог.

По становишту Врховног суда другостепени суд је погрешно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и усвојио постављени тужбени захтев.

Чињенично је утврђено да је тужиоцу, као професионалном војном лицу, решењем Републичког фонда ПИО од 19.06.2015. године утврђено право на инвалидску пензију због губитка радне способности, те да је након тога остварио право на запошљавање као инвалид код туженог. У време заснивања радног односа инвалидитет тужиоца већ је био утврђен од стране надлежног органа вештачења приликом признавања инвалидске пензије.

Према члану 21. Закона о инвалидском и пензијском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 34/03 ... 86/19) инвалидност постоји, између осталог, кад код професионалног војног лица настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу, који се не може отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом.

Према Закону о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 32/13 и 14/22), овим законом уређују су: подстицаји за запошљавање ради стварања услова за равноправно укључивање особа са инвалидитетом на тржиште рада, процена радне способности; професионална рехабилитација; обавеза запошљавања особа са инвалидитетом;... (члан 1.); особа са инвалидитетом, у смислу овог закона, јесте лице са трајним последицама телесног, сензорног, менталног или душевног оштећења или болести које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом, које се суочава са социјалним или другим ограничењима од утицаја на радну способност и могућност запослења или одржања запослења и које нема могућности или има смањену могућност да се, под равноправним условима, укључи на тржиште рада и да конкурише за запошљавање са другим лицима (члан 3. став 1.); особа са инвалидитетом, у складу са овим законом може да оствари право на запошљавање под општим условима, односно на запошљавање под посебним условима (члан 6. тачке 4. и 5.); процена радне способности и могућности запослења или одржања запослења обухвата медицинске, социјалне и друге критеријуме којима се утврђују могућности и способности особе са инвалидитетом неопходне за укључивање на тржиште рада и обављање конкретних послова, за самостално или у службу подршке, употребу техничких помагала, односно могућности запошљавања под општим или посебним условима (члан 8. став 1.); особи са инвалидитетом којој није процењена радна способност иста се, у циљу утврђивања могућности запослења или одржања запослења, процењује у складу са овим законом (члан 8. став 2.); захтев за процену радне способности подноси се организацији

надлежној за послове запошљавања (члан 9. став 1.); изузетно захтев за процену радне способности подноси се организацији надлежној за послове пензијског и инвалидског осигурања, уз захтев за остваривање права на инвалидску пензију (члан 9. став 2.); налаз, мишљење и оцену у погледу радне способности и могућности запослења или одржања запослења даје орган вештачења организације надлежне за послове пензијског и инвалидског осигурања (члан 9. став 3.); решење о процењеној радној способности и могућности запослења или одржања запослења доноси организација надлежна за послове запошљавања, као поверени посао, на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења из става 3. овог члана (члан 9. став 4.).

Законом о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18) прописано је да је запосленом – особи са инвалидитетом послодавац у обавези да обезбеди обављање послова према радној способности, у складу са законом (члан 101.); да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који одбије да прихвати посао у смислу члана 101. овог закона (члан 102. став 1.); ако послодавац не може запосленом да обезбеди одговарајући посао у смислу члана 101. овог закона, запослени се сматра вишком у смислу члана 179. став 5. тачка 1. овог закона (члан 102. став 2.); запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или до смањења обима посла (члан 179. став 5. тачка 1.).

Одредбом члана 2. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“ бр. 101/05, 91/15 и 113/17) прописано је да се овај закон не примењује при обављању специфичне војне службе у Војсци Србије и обављању полицијских и послова заштите и спасавања из делокруга надлежности државног органа, као и обављању послова заштите и спасавања које обављају и други субјекти у складу са посебним законом, а којима су питања безбедности и здравља на раду при обављања те службе и тих послова уређена посебним законом и прописима донетим на основу тог закона.

У конкретном случају, тужилац је у време заснивања радног односа код туженог на пословима референта безбедности и ППЗ био корисник инвалидске пензије. Основ за добијање пензије је мишљење надлежног орган вештачења Републичког фонда ПИО, који је утврдио да је тужилац у потпуности изгубио радну способност за професионалну војну службу. Након организационих промена код туженог условљених добијањем лиценце за вршење послова самозащитне делатности која подразумева ношење оружја престала је могућност да тужилац настави да обавља послове радног места референта безбедности и ППЗ. Тужени није имао могућности да тужиоцу обезбеди обављање других послова према постојећој систематизацији. Наведене чињеница воде закључку да је побијано решење законито.

Наиме, из наведених одредби Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом решење о процени радне способности и могућности запослења доноси организација надлежна за послове запошљавања, као поверени посао у ситуацији када особи са инвалидитетом није процењена радна способност. У конкретном случају код тужиоца је утврђен потпуни губитак радне способности приликом признавања права на инвалидску пензију. Ову процену

извршио је орган вештачења организације надлежне за послове пензијског и инвалидског осигурања, који је надлежан за давање налаза, мишљења и оцене и у случају када решење о процени радне способности први пут доноси организација за послове запошљавања, па је неприхватљиво становиште другостепеног суда да у конкретном случају нису постојали услови за отказ уговора о раду. У поступку је на основу налаза вештака утврђено да тужилац нема радну способност да ради на пословима заштите у три смене са оружјем, као и да су код туженог постојали систематизовани послови које је он могао да обавља са својом радном способношћу, али да су сва радна места на тим пословима у време престанка радног односа тужиоца била попуњена. Становиште другостепеног суда да је тужилац имао предност над запосленима који су радили на основу закључених уговора о раду на одређено време нема упоришта у закону. Пошто тужени није могао да тужиоцу обезбеди одговарајући посао као особи са инвалидитетом, побијано решење тужени је донео у складу са овлашћењем из члана 102. став 2. Закона о раду.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

На основу одредби чланова 165. став 2. и 154. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке. Туженом је у складу са постављеним захтевом досуђен као оправдан трошак ревизијског поступка од 49.500,00 динара, који чини награда за састав ревизије.

**Председник већа - судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић